

**НЕДИТЯЧІ
ПРОБЛЕМИ**
ДИТЯЧОГО
КОНКУРСУ

**«ЛІТАКОМ, ПАРОПЛАВОМ,
АВТОМОБІЛЕМ»:**
КРИМСЬКІ ПРИСТРАСТІ
ЗА ТУРИСТАМИ

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

No 17
28.04.2017

www.svitlytsia.in.ua

Тиждень, що зараз переживаємо, здавна пов'язаний з поминальними ритуалами. Проте через окупацію Криму велика кількість кримчан не зможе відвідати могили і належно вшанувати померлих родичів. Поминальні ритуали для людини – це поєднання духовного начала з генетичними кодами роду. І що гострішим є відчуття зв'язку людини з предками, то сильнішою є відповідальність за долю роду, за землю, в якій лежать його представники (не випадково цю землю називають батьківщиною). Цей зв'язок людини подібний до рослин, де корінь, який у землі, дає життя рослині та її плодам.

ЯРОСЛАВ САМОВИДЕЦЬ

Невидимий зв'язок з предками людина відчувала завжди. Вшанування померлих представників роду дійшло до нас з доісторичних часів. Велике значення культу предків зафіксував ще Геродот у викладі подій війни між персами та скіфами. В одному з епізодів цієї війни перський цар Дарій запитує скіфського царя Ідантирса: чому скіфи уникають битви з персами? Відповідь Ідантирса була такою: «Ми не маємо ані міст, ані оброблених земель, тому страх, що вони будуть захоплені й розорені, не спонукає нас вступати з вами в бій. Якщо ж тобі хочеться розпочати з нами битву, то знайдіть і спробуйте осквернити могили наших предків – тоді й

ПАМ'ЯТЬ

ПРОБАЧТЕ, МАМО, ЩО НЕ ЗМОЖУ ПРИБРАТИ ВАШУ МОГИЛКУ!

побачите, чи будемо з тобою битися за це. А до того часу в нас нема підстав воювати з тобою».

Пам'ять про померлих, зв'язок людини з родинним минулим, батьківські могили... – складові невидимого містка між минулим і теперішнім, які зараз на півострові руйнуються. Знецінення пам'яті предків у нинішньому Криму присутнє повсюдно. Промовистим прикладом тут може бути ситуація навколо мусульманського кладовища в Гурзуфі, на якому заради зведення нових будівель руйнують могили.

Нищення могил – це нищення коріння життя роду, викорчовування нащадків із землі предків. Могильні плити, через які людина намагалася розказати історію свого роду, донести інформацію до нащадків, сьогодні сприймаються як звичайний шматок каменя, матеріал.

Прадавні родинні звичаї в Криму нині витісняються новою радянською обрядовою моделлю. Девальвує значущість давніх звичаєвих традицій, вони замінюються ново-старими ціннісними орієнтирами, що «увіковічуються» химерним поєднанням нових пам'ятників старим ідолам: Леніну і Ніколаю II, Сталіну і Катерині II... Увесь цей часово-просторовий збій досить влучно презентовано в колажах Ганни Бекерської, один із яких подано як ілюстрацію до цього матеріалу.

У цьому кримському апокаліптичному карнавалі дедалі виразнішою стає картина духовної бідності й інтелектуальної пустоти нинішніх «керівників» півострова, вчинки яких підпорядковані виключно голосу, даруйте за просторіччя, пуза. Теперішня кримська «еліта» не спроможна бачити глибинного зв'язку між минулим і майбутнім. Це ще раз оприлюднює тимчасовість цієї сторінки історії Криму і цих людей, які живуть у хаосі релігій, історій, подій.

У Криму поховані батьки багатьох людей, які в ці поминальні дні не можуть навідатися до них на могили. Однак вимушений розрив із землею, де лежать тіла предків, лише увиразнює високу ціну родової землі, загострює зв'язок з батьківщиною. І батьківські могили, прибрати які діти сьогодні не можуть, навіть за межами півострова живитимуть пам'ять, невидимо зв'язуватимуть одних з одними.

Можна розлучити людину з рідними, можна заборонити їй в'їзд на рідну землю, але неможливо перервати зв'язок людини з батьківщиною, доки там є могили її предків.

ВІТЧИЗНА Й ПОЕЗІЯ.

ТОЙ, ХТО СЛУХАВ ВІТРИ КРИМСЬКОГО СТЕПУ

8

ВІДЛУННЯ ПОДІЇ

НЕДИТЯЧІ ПРОБЛЕМИ ДИТЯЧОГО КОНКУРСУ

Від початку 1990-х років газета «Кримська світлиця» гуртувала довкола себе об'єднаних спільною справою кримських і материкових українців, завдяки яким жило це україномовне видання. У той час особливо важливо було зацікавити українським словом якомога більше кримської молоді. Лише нечисленні українські класи надавали дітям можливість долучатися до рідної мови, історії, літератури на належному рівні.

ІГОР СВІТЛИЧАНИН

Загальнокримський літературний конкурс школярів Криму «Ми – діти твої, Україно!» мав на меті популяризувати українську мову на півострові. Природно, що саме «Кримська світлиця» і стала ініціатором цієї патріотичної справи. Серед тих, хто підтримував конкурс, були й Кримське товариство української мови ім. Т. Шевченка, і Кримська республіканська організація Спільки письменників України, і Кримський інститут підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів освіти.

Перший конкурс проведено 1998 року. Незмінним головою

журі був відомий кримський поет Данило Кононенко, який працював у «Кримській світлиці» до останніх своїх днів. На жаль, починаючи з 2007 року, конкурс припинив своє існування. Ідеєю його відновлення вже в окупованому Криму в 2015 році надихнулися ентузіастами, що колись брали активну участь у його проведенні: колишній головний редактор нашої газети Віктор Качула, колишні кореспонденти Олександр Польченко та Валентин Бут. Це їхнє рішення було, мабуть, тією останньою, відчайдушною, але в чомусь вдалою спробою втримати бодай такий ланцюжок зв'язку Криму з усією Україною, тому й вирішили проводити конкурс «Ми – діти твої, Україно!» вже на загальноукраїнському рівні.

У січні 2015 року зупинилося серце Данила Кононенка. Його прийняла земля українського Криму, якій він віддав свою любов. Тож на Великодні свята 2016 року в Києві і було проведено нагородження переможців відродженого літературного конкурсу «Ми – діти твої, Україно!» імені Данила Кононенка.

17 квітня цього року Київ знову вітав юних переможців. Як і минулого року, на цього річний конкурс, який організатори проводили чомусь від імені «Кримської світлиці», теж

надійшло близько сотні дитячих робіт. Як і минулого року, з окупованого Криму їх теж надійшло 8. До слова, деякі минулорічні лауреати досягли свого успіху й цього разу. У Театрі на Подолі переможці у винагороду отримали примірники виданої торік у Сімферополі книги спогадів про Данила Кононенка «Цю землю я любив...», кийська презентація якої відбулася саме у форматі цього заходу.

Хочеться вірити, що ініціатива кримських ентузіастів, набувши широкого розголосу завдяки провідним українським медіа, буде підхоплена (таке сподівання під час брифінгу в Українському кризовому медіа-центрі висловив голова Спільки

ПЕРШИЙ КОНКУРС ПРОВЕДЕНО 1998 РОКУ. НЕЗМІННИМ ГОЛОВОЮ ЖУРІ БУВ ВІДОМИЙ КРИМСЬКИЙ ПОЕТ ДАНИЛО КОНОНЕНКО, ЯКИЙ ПРАЦЮВАВ У «КРИМСЬКІЙ СВІТЛИЦІ» ДО ОСТАННІХ СВОЇХ ДНІВ. НА ЖАЛЬ, ПОЧИНАЮЧИ З 2007 РОКУ, КОНКУРС ПРИПИНІВ СВОЄ ІСНУВАННЯ

письменників України Михайло Сидоржевський). Можливо, до цієї доброї справи долучаться владні структури та зацікавлені громадські організації. Наприклад, минулого року держава в особі Міністерства молоді та спорту пропонувала ініціаторам відновлення конкурсу сприяння й допомогу, проте вони чомусь не скористалися цією пропозицією, звернувшись по допомогу, зокрема фінансову, до громадськості.

Здавалося б, усе добре, якби не зерна неправди. Варто почати з того, що газета «Кримська світлиця» цього року згаданий конкурс не організувала і не проводила. Як уже зазначено, займалися цим колишні працівники газети, які у 2016 році з досі не з'ясованих причин саботували наказ керівництва Національного газетно-журнального видавництва евакуювати з окупованої території редакцію українського державного видання, яку ще в 2014 році загартники позбавили орендованого приміщення. Ким би ви назвали, наприклад, військовиків, які нехтують наказом вивести військову техніку з окупованого півострова? Героями? Зрадниками? Партизанами? А якщо останнє, то хто партизани приїздить до глибокого «тилу», наші чи не зовсім наші?

Вказана група натхненників свідомо маніпулює назвою «Кримська світлиця», дезінформуючи громадськість. Газета «Кримська світлиця» – це друкований ЗМІ, тому діяльність ентузіастів, які ведуть під тією ж назвою свій сайт, є їхньою приватною справою. До роботи нашої газети це не має жодного стосунку. Крім спекулятивно привласненої назви видання, організатори конкурсу для маніпуляцій використовують образ жертви, постраждалої від Української держави і влади, яку вони на своєму електронному ресурсі систематично критикують. Образ жертви дозволяє їм вичавлювати сльозу й гривню в дезінформованого українця.

Проведення в Україні творчих конкурсів для обдарованих дітей і юнацтва, та ще й з прив'язкою до Криму – справа, беззаперечно, шляхетна і неабияк потрібна. Тільки вкрай прикро, коли здобутки благих справ затьмарюються маніпулятивністю й ошуканством їхніх ініціаторів.

СЕКРЕТАРЕВІ СЖР АШОТОВІ ДЖАЗОЯНУ ЗАБОРОНЕНО В'ЇЗД ДО УКРАЇНИ

РЕАКЦІЯ

Незалежна медіа-профспілка України (НМПУ) отримала відповідь від Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України на свій запит до голови СБУ щодо «систематичних порушень українського законодавства з боку секретаря Спільки журналістів Росії (СЖР) Ашота Джазояна в частині перетину кордону України під час візитів до окупованого Криму».

Служба безпеки України визнала достатньою наявну інформацію щодо дій представника СЖР Ашота Джазояна «про факт вчинення суспільно небезпечного діяння, яке суперечить інтересам забезпечення безпеки України» і винесла Постанову про заборону в'їзду в Україну терміном на три роки. Нагадаємо, 11 травня 2016 року Незалежна медіа-профспілка України поширила публічну заяву, якою звернула увагу міжнародних партнерів, СЖР, Генеральної прокуратури України щодо протиправних дій з боку секретаря СЖР. У відповідь СЖР на своєму офіційному сайті оприлюднила заяву з публічними закликами, що містять посягання на територіальну цілісність та недоторканність України. Зокрема, в документі за підписом Секретаріату СЖР фактично було визнано законність окупації частини території України: «СЖР вважає своїм долгом нагадати зарубіжним партнёрам о том, что в соответствии с законодательством Российской Федерации Крым является субъектом РФ... Наша позиция неизменна – для журналистики не существует границ». Наголошуємо, що рішення про заборону в'їзду на територію України представника СЖР не є порушенням прав і свобод громадянина і журналіста, а лише законним захистом норм українського законодавства і суспільства, на що неодноразово звертала увагу НМПУ.

ІНФОРМАЦІЯ ПРЕС-СЛУЖБИ НМПУ

Світовий досвід засвідчує, що після руйнівних воєн та природних катаклізмів цивілізовані країни та відповідальна влада налагоджують насамперед житло та побут людей, відроджують медицину та шкільництво. Без цього будь-яка держава та людська спільнота не мають перспектив для свого розвитку. На жаль, у тоталітарному радянському суспільстві ці напрямки, як і вся гуманітарна сфера, ніколи не були пріоритетними. Тож, як співалося в одній перефразованій радянській пісні, – «Первим делом танки й самолёти», а людське життя та побутові проблеми на потім.

ПЕТРО ВОЛЬВАЧ

Саме такої думки доходиш, ознайомившись із архівними матеріалами, але не з переможними рапортами на конференціях, партактивах та на сторінках комуністичних газет. До речі, їхні тотальність та переможна мітингова риторика від районного, обласного, республіканського і союзного рівня завжди були однаковими.

А що ж було насправді у реальному житті? І яких же успіхів досягло кримське шкільництво у перше повоєнне десятиліття, тобто тоді, коли Кримська область перебувала у складі РРФСР?

Про критичний стан кримського шкільництва станом на початок 1954 року промовисто говорять кілька довідок відділу партійних організацій Кримського обкому КПУ. Їх на вимогу ЦК КПУ підготували у серпні 1954 року, тобто до початку нового навчального року. Саме те, що всі вони були підготовлені майже в один і той самий час, переконливо свідчить про вкрай занедбаний стан кримського шкільництва на момент передачі Кримської області Україні.

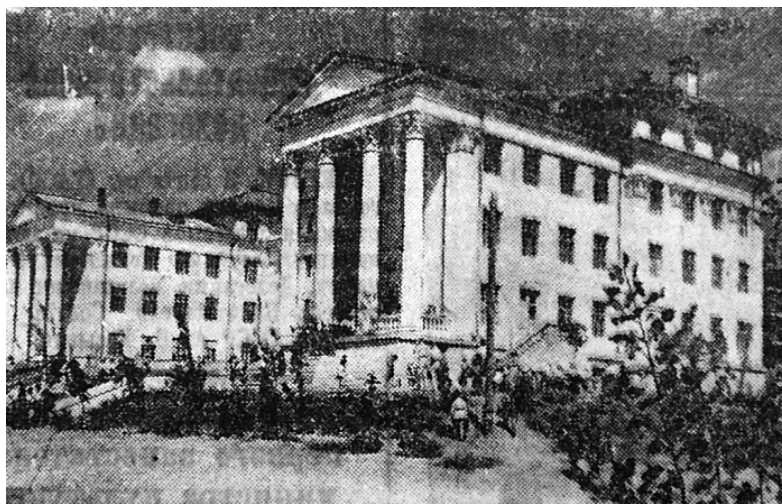
На цей період Кримська область за кількістю шкіл не досягла довоєнного рівня. Якщо у 1940 році в Кримській АРСР нараховувалося 1284 школи, то через десять років після закінчення війни їхня кількість скоротилася до 1056. 99 із них були середніми, 334 – семирічними. Найчисленнішими були початкові школи – 623. Загальна кількість учнів складала 136157 осіб, тобто майже на

ЯК ЦЕ БУЛО...

Школа ім. Сталіна. Керч

ДЕСЯТИЛІТНЯ ШКІЛЬНА КАТАСТРОФА

Школа № 25. Ялта

60 тисяч менше порівняно з 1940 роком. У I-IV класах навчалося 5164 учні, у V-VII – 62286, а у VIII-X лише 22177. На початок нового навчального року загальною освітою не було охоплено майже 400 осіб, тобто на 220 більше, ніж у 1953 році. Справжнім лихом для кримських шкіл була висока плинність учнів. Так, за даними однієї із довідок, у 1953 році на-

вчання у школі впродовж року призупинило 8032 учні, або майже 6% від загального контингенту.

За браком приміщень майже у всіх міських і сільських школах навчання проводилося у дві зміни. У першу зміну навчалося майже 80 тис. дітей, а у другу – понад 56 тисяч. У трьох школах міста Джанкоя 130 учнів навчалися навіть у третю зміну.

Крім загальноосвітніх шкіл, в області існувало ще 32 школи робітничої молоді (головним чином V-X класи), 22 школи і 29 окремих класи – сільської молоді. У них навчалося 1572 учні. В області було 18 дитячих будинки, школи глухонімих та незрячих дітей та дві допоміжні школи із загальним контингентом 1917 учнів. Позашкільною освітою займалися також станції юних техніків, натуралістів та туристів, 6 районних будинків піонерів та лише 2 спортивні школи.

Будівництво нових шкіл відбувалося досить повільно. Впродовж усього 1953 року було завершено будівництво лише 3 міських та 2 сільських шкіл. Навіть ті невеликі кошти, які виділялися на шкільне будівництво, будівельні організації з року в рік не освоювали. У 1953 році їхнє освоєння у містах складало лише 76,2%, а у сільській місцевості цей показник склав – 88,5%. У 1954 році передбачалося і незавершене перехідне будівництво, відродження та реконструкція 13 шкіл загальною кількістю 3830 місць.

Досить незадовільно відбувалося будівництво сільських шкіл. Річний план будівництва їх за сім місяців виконали лише на 27%.

У всіх кримських школах не вистачало кваліфікованих учителів. З працюючих педагогів (5369 чол.) майже половина мала лише середню освіту. Як зазначалося у довідці: «Багато керівних

працівників у школах та органах народної освіти не мають належної підготовки, необхідної для успішного виконання своїх обов'язків. Із 623 завідувачів початкових шкіл тільки одна людина мала вищу освіту, 7 – незакінчену вищу, а 27 учителів не мали навіть середньої освіти...».

З 29 завідувачів відділів народної освіти лише 3 особи мали середню педагогічну освіту. Тож вихованням кримських дітей опікувалися партійні висуванці, відставні політруки, розжалувані енкаведисти та колишні наглядачі колоній, які заблукали до Криму.

Про незадовільний стан комплектації кримських шкіл педагогічними кадрами засвідчує вбвча статистика, наведена у серпневій довідці ЦК КПУ Кримського обкому: «Із 99 директорів середніх шкіл не мають відповідної освіти і не забезпечують роботу 9 чоловік, із 334 директорів семирічних шкіл 98 не мають відповідної освіти, 10 з них взагалі не мають педагогічної освіти, 44 завідувачі початкових шкіл не мають профільної освіти, а у 27 з них не було навіть загальної середньої освіти...».

Тож і не дивно, що станом на 1954 рік успішність учнів у кримських школах була найнижчою. Вона складала 84,3%. Водночас в середньому по Україні вона складала 89,2%.

«Особливо незадовільний стан з успішністю учнів склався у школах Первомайського, Роздольненського, Чорноморського та інших районів». Вони були заселені переселенцями з України. І всіх україномовних дітей силоміць змушували вивчати всі предмети незрозумілою російською мовою. До того ж саме у сільських школах не вистачало кваліфікованих педагогічних кадрів і спостерігалася величезна плинність учителів. Побутові умови учителів у сільській місцевості були жахливими, тому фахівці, що поважали себе, там довго не затримувались. Існуючий у Сімферополі Кримський педагогічний інститут не в змозі був повністю задовольнити потреби місцевих шкіл у педагогах.

Підсумовуючи все вищезазначене, можна стверджувати, що РРФСР і місцева кримська влада у перше повоєнне десятиліття не впоралася з відродженням шкільництва й освітньої галузі. І за всіма освітніми показниками Кримська область станом на 1954 рік не досягла довоєнного рівня. Тож відроджувати освітню галузь також довелося Україні.

На початку березня керівник Ростуризму (російська федеральна агенція з туризму) Олег Сафонов під час IV туристичного форуму «Відкритий Крим» у Ялті несподівано заявив: «Ми чекаємо на наших родичів, друзів, сусідів з України і будемо дуже раді їм». За його словами, турпотік до Криму з України збільшується – як і за рахунок «інших закордонних туристів» з європейських країн, США, Китаю тощо. «Крим є відкритим: ми чекаємо на туристів усіх національностей і віросповідань і з нашої країни, і з-за кордону», – сказав Сафонов, зазначивши, що в агенції «не роблять трагедії» з міжнародних санкцій, які негативно позначаються на обсягах турпотіку.

СЕРГІЙ КОНАШЕВИЧ

«ВІДКРИТИЙ» КРИМ

Наскільки «відкритим» є Крим для «іноземців із суміжної держави», як у кримських ЗМІ називають українців, раз у раз демонструє «прикордонна служба» півострова. Приблизно в той час, коли російський «головний по туристах» запрошував українців відпочити на пляжах окупованого українського півдня під шум російської військової техніки, 36-річного громадянина України до Криму не пропустили російські «прикордонники», забравши в нього паспорт і затримавши його на дві доби «для з'ясування обставин і встановлення особи»: третину цього часу забрав допит із застосуванням психологічного тиску. Вилучення паспорта пояснювалося нібито наявними ознаками підробки, хоча нічого подібного раніше не помітили службовці ДПСУ, яким довелося пропускати українця назад на материкову частину України – вже без основного документа.

Втім, як показує практика, подібні випадки не вгадують бажання окремих наших співвітчизників, «да-

«Курортна» Феодосія

«ЛІТАКОМ, ПАРОПЛАВОМ, АВТОМОБІЛЕМ»: КРИМСЬКІ ПРИСТРАСТІ ЗА ТУРИСТАМИ

«Круїзний» лайнер «Roy Star», який планують запустити за маршрутом «Сочі – Новоросійськ – Ялта – Севастополь»

леких від політики», покращити показники кримського туризму. Наприкінці лютого в ефірі радіо «Спутник в Криму» «міністр» курортів і туризму Криму Сергій Стрільбицький заявив, що цієї зими на півострові працювало майже на 50 туристичних баз більше, ніж у

2016 році, хоч і відзначив при цьому, що зимова фаза курортного сезону минула «не так, як хотілося». На додачу він повідомив, що лідером за заповнюваністю об'єктів розміщення стало місто Саки, яке «до травня вже буде заповнене фактично на 100%». Кількома днями рані-

КУРОРТИ ПІВОСТРОВА «ЦІЛКОМ МОЖУТЬ НАВЧИТИ ТУРЕЧЧИНУ ЯКІСНОГО СЕРВІСУ»

Під час ялтинського форуму Олег Сафонов закликав його учасників заради отримання «нормальної» кількості відпочивальників не збільшувати ціни на свої послуги. «Як це зробити в умовах очевидної інфляції та астрономічних логістичних витрат, чиновник не уточнив», – відгукнулася кримська преса. Втім, курортний «міністр» Стрільбицький повідомив, що туроператори півострова вже підвищили вартість своїх послуг на третину. Тож, як констатують експерти, з турецькими курортами Крим може конкурувати хіба що цініками, оскільки «взяти якістю точно не вийде». З огляду на це окупаційна «влада» планує розширювати можливості для малобюджетного відпочинку: зокрема, під час форуму йшлося про наміри відроджувати піший туризм і кемпінг, традиції яких, за словами «заступника голови ради міністрів Республіки Крим» Лариси Опанасюк, «зародилися ще за радянських часів і мали дуже велику популярність». «Не всі можуть дозволити собі відпочинок у дорогих готелях, а наметові місця – це також чудово, романтично», – зазначила кримська «чиновниця». А вже у квітні кримський «міністр туризму» Стрільбицький в авторській колонці на одному з російських ресурсів висловив зовсім інші переконання – мовляв, курорти півострова «цілком можуть навчити Туреччину якісного сервісу», і не треба порівнювати їхній сучасний стан з радянськими часами.

У березні «голова» кримської «державної ради» Володимир Константинов поділився проєктом курортних мономістечок у районі Миколаївки, що на заході Криму, та від Алушти до Судака: «Там чудові, цілковито неосвоєні місця. Будуть потрібні колосальні

вкладення, це цікаво для інвесторів, але це попереду. Перша лінія – набережні та готелі, друга – розважальна зона, третя – житло для елітної публіки, четверта – для обслуговуючого персоналу». На додачу кримське «міністерство» транспорту вже не вперше порушує питання про створення трьох автостанцій біля «міжнародних пунктів пропуску» на півночі півострова задля «прийому українських туристів», яким у 2015 році тогочасний кримський «прокурор» Наталя Поклонська обіцяла «камери у СІЗО та колоніях без виду на море».

«ОРГАНІЗОВАНІ ГРУПИ УКРАЇНСЬКИХ ТУРИСТІВ»

Саме морем, а точніше – подорожами ним запропонував заманювати до Криму російського відпочивальника керівник Ростуризму. На 1 травня було заплановано вихід на маршрут між Кавказом і Кримом «нового» (1971 року виробництва) придбаного «Росморпортом» круїзного лайнера «Roy Star», перейменованого на «Князь Володимир». Вартість подорожі за маршрутом «Сочі – Новоросійськ – Ялта – Севастополь» розрахована явно не на «наметових романтиків» – від 11,5 до 25 тисяч гривень і вище. Згодом запуск круїзного маршруту було перенесено на 11 червня.

У Криму ж подорожі до регіонів Росії рекламуються як «внутрішній туризм». «Колись пропонували тури до країн ЄС. Тепер – «Волзька Венеція», Адігея, Грозний тощо», – зазначають кримчани, при цьому нерідко зараховуючи до «позитивних змін» можливість пізнавати «нову батьківщину». Проте після того, як 6 квітня Європарламент прийняв рішення скасувати для громадян України візові обмеження, чимало мешканців окупованих територій, що навесні 2014 р. раділи «поверненню до рідної гавані», раптово згадують про наявність українських паспортів.

Тим часом очільник комітету кримської «державної ради» з санаторно-курортного комплексу й туризму Олексій Черняк продовжує натрапляти на «організовані групи українських туристів», кількість яких на півострові «стрімко зростає з кожним сезоном». 13 квітня в ефірі радіо «Спутник в Криму» він розповів: «Ні для кого не є таємницею, що багато туристичних компаній в Україні продають путівки до Криму, і що вже доволі добре налагоджено автобусне сполучення. Я переконаний, що як приїжджали з України відпочивати, так і цього року їхатимуть. Люди переконані, що в Криму безпечно, спокійно розмовляють українською мовою, їм усі раді. Якщо позаминулого року це були родинні та поодинокі туристи, то минулого року вже були організовані поїздки. Неодноразово бачив прибуття з Чернігова до Євпаторії трьох автобусів поспіль – люди приїздили централізовано, без проблем на кордоні чи з розселенням». Якщо заяви про організоване постачання туристів з материкової України до окупованого Криму є правдою, а не пропагандистським окомілюванням, то виникає дуже багато запитань до компетентних установ Української держави.

ВІДПОЧИНОК РЕЛІГІЙНОГО ХАРАКТЕРУ

На окрему увагу заслуговують плани кримської «влади» щодо релігійного туризму на півострові. Наприкінці 2015 р. кримський «мінтур» видав на цю тему брошуру, заголовок і фон якої були чомусь оформлені в індійському стилі. Продемонструвавши результати майже дворічного захисту російської мови від «бандерівського геноциду», курортне «відомство» запросило туристів-вірян у «места полонництва» – вочевидь, пропонує їм замість відпочинку ремонт. У розділі «Православні святині» переважають храми та монастирі кримських епархій Української православної церкви

Буклет, виданий кримським «міністерством курортів»

Храм російських старообрядців у селі Курортному після реставрації

Освячення будівництва старообрядницького храму в Гурзуфі

Антитерористичні «курортні» навчання у Севастополі

Московського патріархату (УПЦ МП). Звісно, жоден об'єкт Кримської епархії УПЦ Київського патріархату, не переєстрованої за російським законодавством, у сучасних кримських реаліях не розглядається як «туристичний». Це ж стосується і нечисленних храмів Української греко-католицької церкви (УГКЦ). Утім, наразі будь-який свідомий вірянин української церкви навряд чи зважиться вирушити до Криму на відпочинок, та ще й релігійного характеру. Однак час від часу в деяких «материкових» храмах УПЦ МП можна натрапити на оголошення з пропозиціями релігійних подорожей до окупованого півострова, а на парафіях цієї церкви іноді звітують про походи-прощі вірян до Криму.

Дивно, але у буклеті не вказаний і такий цікавий об'єкт, як збудований ще у 1913 р. храм російських старообрядців у селі Курортному поблизу Карадагу (самі старообрядці називають це село «Мама Русская»). У 2016 р. він був відреставрований і освячений за сприяння мецената Російської православної старообрядницької церкви (РПСЦ), московського бізнесмена з американським громадянством Роберта Стаблбайна. За безпосередньої участі цього мецената в околицях Гурзуфа розпочалося будівництво храму для громади РПСЦ південного узбережжя Криму, а також духовно-паломницького центру: підвалини були освячені на початку квітня 2017 р. (про розширення впливу РПСЦ на окупований Крим розповідалося у № 15 «КС»).

Наприкінці березня 2017 р. у Криму обговорювалася десятирічна концепція розвитку релігійного туризму (зокрема, у православному ключі). Ще у 2015 р. при «мінтурі» було створено робочу групу з розвитку цього напрямку, до якої увійшли представники різних конфесій – ясна річ, крім українських церков. За словами заступниці кримського «міністра курортів» Ольги Буровой, на півострові понад 600 з 814 культових об'єктів належать православній церкві

(УПЦ МП), що буцімто дає підстави говорити про наявність усіх можливостей для розвитку релігійного туризму. Також вона додала, що прощі відбуваються незалежно від пори року, тож окупований Крим «можна відвідувати цілорічно».

«РОСІЙСЬКИЙ АФОН»

Реалізація концепції кримського «мінтуру» дозволить зробити Крим духовним осередком не лише мешканців Росії, а й цілого «русского мира», таким собі «російським Афоном», до якого приїздитимуть туристи з-за кордону, – мріє «сенатор Держдуми РФ від Криму» Сергій Цеков. На початку березня він цікавився ідеєю створення корабля-храму, який курсував би вздовж узбережжя півострова за паломницьким маршрутом: приблизний кошторис проекту – «якийсь мільйон доларів».

Севастополь, 26.03.17 р.

Проте під час оприлюднення цієї ідеї представники паломницького відділу з Московської області попросили кримський «мінкурорт» посприяти у субсидуванні авіаподорожей до Криму для російських прочан: з'ясувалося, що для «простої середньої людини» ціна авіаквитка є «важкою». Побідкавшись, що 5-10 років може піти на будівництво автомобільних шляхів до кримських святинь, Цеков висловив переконання: православні обов'язково бодай раз у житті мусять відвідати Крим, де «тисячу років

тому стала нога першого християнина» і звідки «Православ'я пішло на Русь». Про те, що християнству майже дві тисячі років, а за часів Київської Русі воно було єдиним і про православ'я у сучасному розумінні тоді не йшлося, кримським політикам пояснювати марно: їхні історичні знання є об'єктом окремого дослідження.

Про юрби закордонних релігійних туристів у Криму мріє і президент російської Міжнародної туристської академії, член «ради Імператорського православного палестинського товариства» Сергій Житеньов: на його думку, для успішного розвитку релігійного туризму на півострові необхідна достатня кількість сертифікованих екскурсводів і перекладачів зі знанням англійської, французької, німецької, китайської та інших мов. При цьому він усвідомлює, що зазначену категорію туристів станов-

лять «переважно малобюджетні люди, які не мають великих можливостей платити за проїзд, проживання, харчування тощо», тому для створення відповідних можливостей та інфраструктури необхідно залучати кошти з державного бюджету. На «синергію» з російською державою у розвитку релігійного туризму в Криму сподіваються й тамтешні клірики УПЦ МП. У цьому питанні, як і в багатьох інших, політичні та релігійні діячі розраховують на допомогу Бога і Путіна – що для декого з них є поняттями тождесними.

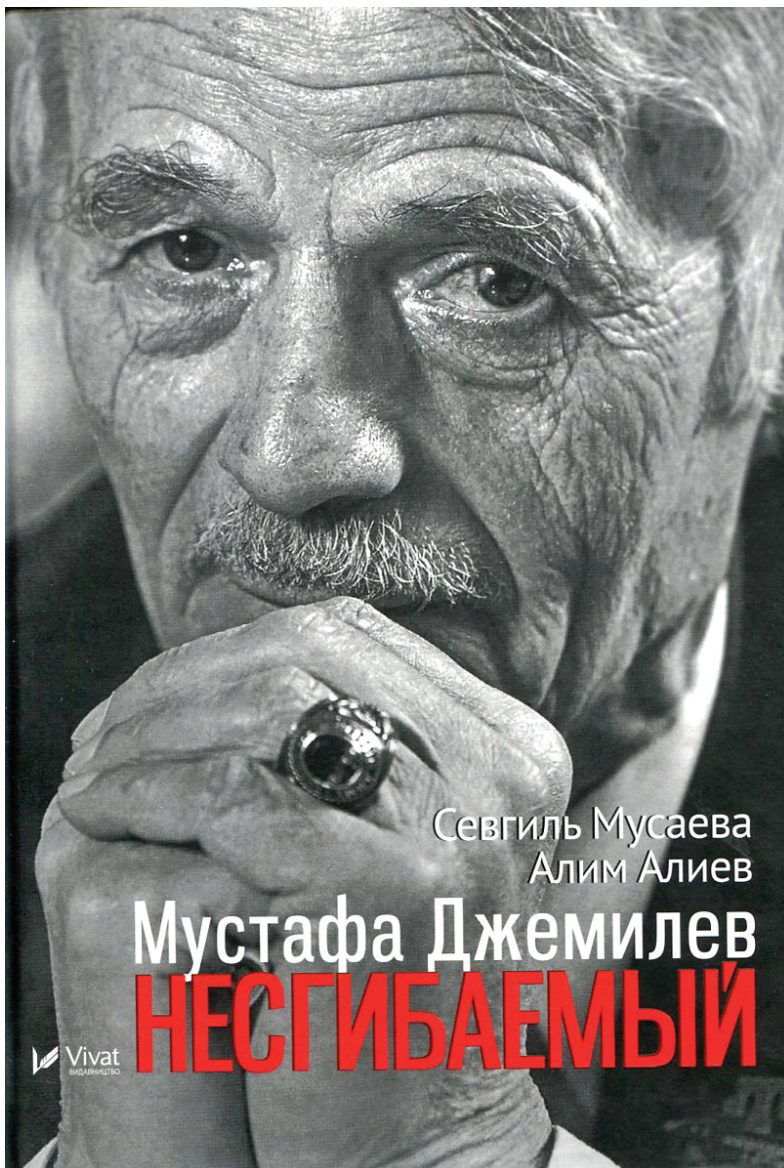
КНИГА

Питання анексованого Криму ніколи не втратить своєї актуальності. Принаймні доти, доки півострів не повернеться під юрисдикцію України. Точної дати, коли це відбудеться, мабуть, не знає ніхто. Але в тому, що територіальна цілісність країни рано чи пізно відновиться, немає жодного сумніву. Ця впевненість ще більше зміцнюється після прочитання книги «Мустафа Джемільев. Незламний», авторами якої є Алім Алієв, аналітик компанії «Промова», та Севгіль Мусаєва, головний редактор інтернет-видання «Українська правда», співзасновник громадської організації «Крим SOS». Видання вийшло друком цього року в харківському видавництві «Віват».

ТАРАС ГОЛОВКО

У жанрі розлогого інтерв'ю автори розповідають про основні віхи життя і політичної діяльності одного з лідерів кримськотатарського національного руху, багатолітнього політв'язня, народного депутата України, Уповноваженого Президента України у справах кримськотатарського народу. Мустафу Абдулджеміля, а саме так звучить його ім'я та по батькові, сьогодні можна з повним правом назвати аксакалом української політики. За його плечима довгі роки життя на чужині після принизливої депортації з батьківщини, позбавлення волі за політичні переконання, загроза фізичної смерті під час тривалого голодування у виправно-трудовому таборі, спроба вбивства кримінальними злочинцями за намовою адміністрації пенітенціарного закладу, і, на жаль, примусове видворення й заборона в'їзду до Криму після фактичної його окупації Російською Федерацією.

Вникаючи в суть сказаного в інтерв'ю, починаєш розуміти, наскільки глибоко був занурений Мустафа Джемільев у політичні процеси на півострові в останні десятиліття. Влітку 1991 року після обрання його головою Меджлісу кримськотатарського народу

Севгіль Мусаєва
Алім АлієвМустафа Джемільев
НЕСИГИБАЕМЫЙАКСАКАЛ
УКРАЇНСЬКОЇ
ПОЛІТИКИ

він опинився, по суті, на передньому краї боротьби з проросійськи налаштованою місцевою владою. Спілкуючись з інтерв'юерами, Мустафа Джемільев не оминає жодного промовистого фактора, що у підсумку призвів до прямої військової агресії сусідньої держави. Тут і погано прихована недовіра з боку центральної української влади до кримських татар і їхніх лідерів, і присутність на півострові проросійських громадських організацій, і базування Чорноморського флоту РФ у Севастополі, і функціонування нелегальної розвідувальної мережі ФСБ і ГРУ, і упереджене ставлення працівників СБУ до кримських татар, і анти-

українська спрямованість Верховної Ради АР Крим, і відсутність збройного опору з боку ЗС України під час захоплення штурмовими загонами росіян українських

ЯКЩО
У ТЕБЕ
Є ПЕРЕКОНАННЯ,
ТИ ПОВИНЕН ЇХ
ВІДСТОЮВАТИ
ЗАВЖДИ І НЕ
ЗРАДЖУВАТИ
ЇХ ЗА ЖОДНИХ
ОБСТАВИН

військових баз у різних містах автономії тощо.

Треба віддати належне Мустафі Джемільеву, він не списує ні з себе вини за допущені прорахунки, ні так само з Меджлісу як представницького органу кримських татар у лютому 2014 року, коли відбулось найбільше за всі роки незалежності протистояння з проросійськими активістами під стінами парламенту у Сімферополі. Найбільшою стратегічною помилкою, як впливає з його відповідей, було те, що татари не зайняли 26 лютого 2014 року приміщення Верховної Ради Криму задля перехоплення ініціативи. За них це зробили горезвісні «зелені чоловічки», а насправді російські диверсанти, таємно перекинуті через Керченську протоку міністерством оборони РФ.

Від себе додамо, що, напевно, іншою стратегічною помилкою Меджлісу кримськотатарського народу стало те, що за всі роки незалежності України йому так і не вдалося налагодити повноцінної співпраці з проукраїнськими громадськими організаціями автономії. І коли прийшло горе на кримську землю, ось ця відокремленість не дозволила виступити єдиним фронтом проти агресора. Показово, але в книжці респондент практично не згадує українську громаду Криму, так само, як і його співрозмовники.

Книжку «...Незламний» умовно можна поділити на дві частини. Якщо у першій викладаються маловідомі сторінки біографії Мустафи Джемільєва і події, що передували анексії Криму, то у другій детально аналізуються дії окупаційної влади на півострові, підпорядкованої безпосередньо Кремлю, і рішення, які приймалися вищим політичним керівництвом Росії у процесі захоплення частини території суміжної держави.

На думку Мустафи Джемільєва, Російська Федерація, анексувавши Крим, кинула виклик усій міжнародній спільноті. Можливо, однією з причин захоплення півострова був елементарний страх Путіна, що виник після подій на Майдані і втрати Януковичем влади. Заходу, щоб стримати агресію сучасного правителя Росії, потрібно і далі запроваджувати все нові і нові економічні санкції. Заборона незаконно кримською владою Меджлісу за незалежну проукраїнську політику не послабить, а, навпаки, посилить національний рух кримських татар.

Книжку «...Незламний» умовно можна поділити на дві частини. Якщо у першій викладаються маловідомі сторінки біографії Мустафи Джемільєва і події, що передували анексії Криму, то у другій детально аналізуються дії окупаційної влади на півострові, підпорядкованої безпосередньо Кремлю, і рішення, які приймалися вищим політичним керівництвом Росії у процесі захоплення частини території суміжної держави

Хотілося б вказати ще на одну цікаву деталь, присутню в книзі «Мустафа Джемільєв. Незламний» А. Алієва і С. Мусаєвої. Автори, готуючи видання до друку, напевно розуміли, що пересічний читач в Україні мало знає правдиву історію кримських татар, які за радянської влади стали справжніми ізгоями. Адже не секрет, що і їхнє вигнання, і звинувачування у колабораціонізмі, і зародження національно-визвольного руху, і повернення на батьківщину супроводжувалося різного роду інсинуаціями і дезінформацією у тодішній партійній республіканській і центральній пресі. Тому у книзі розповідь Мустафи Джемільєва, його однодумців – ветерана Національного руху кримських татар Айши Сеймуратової, підприємця і засновника телеканалу «ATR» Ленура Іслямова, голови Меджлісу кримськотатарського народу Рефата Чубарова та інших, дуже органічно доповнена низкою історичних довідок про депортацію цілого народу і повернення його на рідну землю. Кому доведеться читати книгу, не обійдуть увагою коротенькі розвідки про Номана Челебіджіхана, Петра Григоренка, В'ячеслава Чорновола, Андрія Сахарова, Мусу Мамута, Юрія Османова...

Якби зараз спитати у друзів-колег Мустафи Джемільєва, які риси його характеру вони відзначили б, то, скоріше за все, почули: чуйність, щирість, сміливість, безкомпромісність, працьовитість, скромність... І цей позитивний ряд людських чеснот можна продовжувати і продовжувати. Мустафа-ага, як люблять до нього звертатися соплеменники, на запитання інтерв'юєрів: «Що вам ще допомогло не здатися і боротися далі?» висловив власне життєве кредо, від якого жодного разу не відмовився: «Якщо у тебе є переконання, ти повинен їх відстоювати завжди і не зраджувати їх за жодних обставин».

КАЛЕНДАР КРИМУ ПО-УКРАЇНСЬКИ

ПОСТАТІ:

Віра Роїк

25 КВІТНЯ 1911 р. – у місті Лубни Полтавської області народилася **Віра Роїк** – майстриня вишивки, Герой України. З 1952 року жила в Сімферополі. Організувала 140 персональних виставок своїх творів, брала участь у 287 загальних художніх виставках. Є засновницею музею декоративного мистецтва народних умільців, салону живопису самодіяльних художників Криму і школи української вишивки в Криму. Була членом Національної спілки майстрів народної творчості України. Володіла 300 видами технік вишивання народів світу. Кавалер Ордена княгині Ольги (III ст.), заслужений майстер народної творчості України, заслужений художник Автономної Республіки Крим, лауреат Державної премії Автономної Республіки Крим. Померла 3 жовтня 2010 року в Сімферополі. Її витвори зберігаються у 27 музеях зарубіжних країн.

25 КВІТНЯ 1992 р. – у Джанкої народився **Сергій Ончуров** («Смерч»). У 2013 році закінчив Академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного за спеціальністю «Управління діями підрозділів механізованих військ». У званні лейтенанта командував взводом 28-ї окремої механізованої бригади. Загинув у ніч з 20 на 21 серпня 2014 року внаслідок обстрілу позицій підрозділу військової частини поблизу смт Кутейникове Амвросіївського району Донецької області з РСЗЗ «Ураган» (за іншими даними – «ГРАД») з території Росії. Під час

Сергій Ончуров

обстрілу прикрив своїм тілом солдата, врятувавши його ціною власного життя. Похований у Джанкої. Указом Президента України № 270/2015 від 15 травня 2015 року нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня посмертно.

26 КВІТНЯ 1975 р. – у селі Привільне Красноперекопського району народився **Сергій Смірнов**. Після проходження строкової служби в ЗСУ закінчив школу прапорщиків, подальшу військову службу проходив у 51-й окремій механізованій бригаді в місті

Сергій Смірнов

Володимир-Волинський Волинської області на посаді старшини роти. Разом з іншими бійцями бригади брав участь у відсічі збройної агресії Росії. 29 серпня 2014 року загинув унаслідок обстрілу українських військових російсько-терористичними військами біля села Новокатеринівка Старобешівського району Донецької області під час виходу з Іловайського котла «зеленим коридором». Залишив дружину та двох доньок. Похований на Федорівському кладовищі Володимира-Волинського. Посмертно нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (Указ Президента України № 553/2015 від 22 вересня 2015 року) та відзнакою міської ради міста Володимир-Волинський «За заслуги перед містом». 13 жовтня 2016 року було відкрито меморіальні дошки на честь Сергія Смірнова одразу в двох селах Володимир-Волинського району: на фасаді школи у селі Верба та у школі села Стенжаричі.

28 КВІТНЯ 1968 р. – у Бахмуті (Артемівськ) на Донеччині народився **Геннадій Михайличенко** – філолог-науковець, викладач, журналіст. У 1996 році з відзнакою закінчив навчання за спеціальністю «Українська мова і література», кваліфікація «Філолог, викладач української мови і літератури» у

Геннадій Михайличенко

Вояки Запорізького корпусу Армії УНР на бойових позиціях

Сімферопольському державному університеті (згодом Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського), того ж року став асистентом, викладачем кафедри теорії та історії української літератури (до 2005 р.). Зі студентських років виявив себе як патріот своєї держави, життєрадісна й активна людина. Навесні 2014 року після кримських подій переїхав до міста Ірпінь у Київській області з дружиною Наталею і трьома дітьми. Мав активну громадянську позицію, переймався проблемами кримських переселенців. Трагічно загинув 3 травня 2015 року.

28 КВІТНЯ 1984 р. – у селі Цілинне Джанкойського району народився **Микола Андрущенко** («Крим»). Жив у Джанкої. З перших днів російсько-українського конфлікту 2014 року брав у ньому участь на боці українських збройних

Микола Андрущенко

сил як доброволець. Служив старшим розвідником роти глибинної розвідки 74 окремого розвідувального батальйону в званні старшого солдата. Був нагороджений орденом «За мужність» III ступеня Указом Президента України від 04.12.2014 р. № 915/2014. За цим наказом нагороджувалися «кіборги» – легендарні захисники Донецького аеропорту, тож є припущення, що Микола Андрущенко був одним з них, однак перевірити це не вдалося. 18 червня 2016 року в районі смт Луганське (Бахмутський район Донецької області), йдучи попереду роти глибинної

розвідки, нашттовхнувся на розтяжку до протипіхотної міни, попередив побратимів про небезпеку і зробив ще один крок назустріч, щоб вберегти товаришів. Похований 21 червня 2016 року в Дніпрі на Краснопільському цвинтарі. Залишив дружину та сина. Указом Президента України № 310/2016 від 23 липня 2016 року нагороджений орденом «За мужність» II ступеня посмертно.

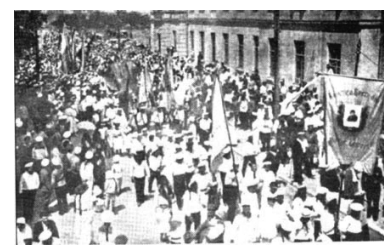
ПОДІЇ:

22 КВІТНЯ 1918 р. – під контроль Кримської групи Армії УНР перейшов Джанкой – перша вузлова станція в Криму. Це дало можливість для розгортання подальшого наступу. Українське військо рушило далі – на Сімферополь.

Цього ж дня командувач Чорноморського флоту контр-адмірал Михайло Саблін оголосив наказом по флоту про перехід чорноморських портів у Чорному і Азовському морях у власність Української Народної Республіки.

23 КВІТНЯ 1918 р. – Кримська група Армії УНР узяла станцію Сарабуз.

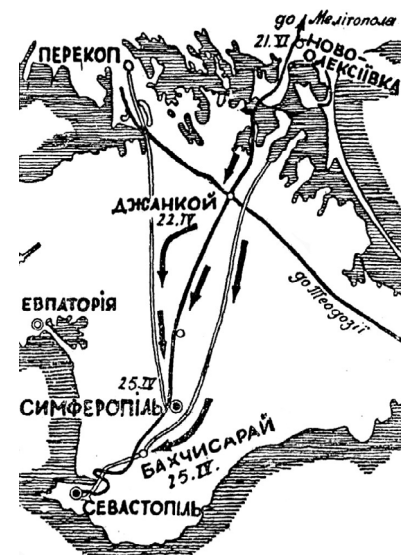
Цього ж дня призначений наказом по морському міністерству

Патріотична маніфестація моряків українського Чорноморського флоту

УНР отаманом оборони Кримського півострова, командувачем Севастопольської фортецею й отаманом флоту, що перебував у Криму, капітан 2-го рангу Мисников віддав розпорядження підняти українські прапори не лише на кораблях, а й по всьому Кримському узбережжі.

24 КВІТНЯ 1918 р. – Кримська група Армії УНР звільнила від більшовиків Сімферополь, узявши місто майже без опору.

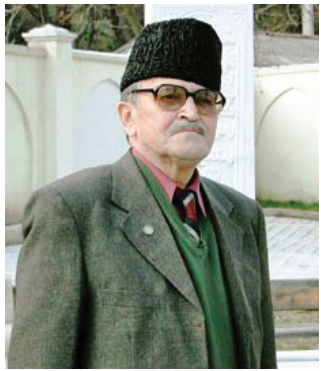

Карта Кримської операції Армії УНР. Квітень 1918 року

24 КВІТНЯ 1992 р. – в Ялті офіційно зареєструвалася релігійна громада УГКЦ.

25 КВІТНЯ 1918 р. – полк імені Костя Гордієнка в складі Кримської групи Армії УНР визволив від більшовиків Бахчисарай. Як згадували очевидці, «ніде на всій Україні не зустрічали українського війська з таким ентузіазмом, з такими оваціями і з таким захопленням, як робило це населення Сімферополя та інших зайнятих кримських місцевостей». Частина підрозділів групи попрямувала на Феодосію та Євпаторію.

28 КВІТНЯ 1918 р. – батареї Керченської фортеці салютували українському національному прапорю, що замайорів над старовинною фортецею і містом. Перед цим українська громада Керчі збройно виступила проти більшовиків. Підтримані місцевим українським населенням, яке становило 58% мешканців Керч-Єнікальського градоначальства, вояки-українці місцевого гарнізону під проводом ради громади захопили Керченську фортецю і місто.

Нещодавно у Національній бібліотеці ім. Ярослава Мудрого в Києві був проведений вечір вшанування кримськотатарського поета і перекладача Шакіра Селіма, присвячений 75-річчю від дня його народження. Дочка поета розповідала так: «Батько народився у святий день – у п'ятницю. Його батько тоді повертався з п'ятничної проповіді, що відбувалася у мечеті в сусідньому селі. Старші сестри зустріли його по дорозі та повідомили радісну новину. Він був радий народженню сина. Хлопчика нарекли Шакір, що означає вдячний».

**ВАЛЕРІЙ
ВЕРХОВСЬКИЙ**

Ще сталося 10 квітня 1942 року в селі Буюк-Ас Ак-Шейхського (Роздольненського) району. Зараз цього села вже немає, воно зникло через дванадцять років після вигнання на чужину його мешканців. Спроби переписати історію, перемалювати мапу світу, вирвати з корінням цілі народи з рідної землі виявилися марними. Та чи не з найбільшого болю і народжувалися найпроникливіші поетичні рядки?

ВШАНУВАННЯ

ВІТЧИЗНА Й ПОЕЗІЯ. ТОЙ, ХТО СЛУХАВ ВІТРИ КРИМСЬКОГО СТЕПУ

Татари куточок назвали цей – Крим,
Та довго були всі в розлуці із ним –
Жили й у вигнанні життям з ним одним.
Хоч лихо й минулось, вигнання й понині триває,
А світ все те бачить, а світ все те знає
і оком одним він над нами сміється, а другим – ридає...

Родина Селіма була депортована до Середньої

Азії, у Самаркандську область. Після середньої школи Шакір Селім вступив на філологічний факультет Самаркандського державного університету, працював учителем в школі. Потім багато років був власним кореспондентом газети «Ленин байрагы» по Самаркандській області, завідувачем відділу програм кримськотатарською мовою обласного радіо. Але...

Вітчизна й поезія – мати й дитина.
Вітчизна й поезія – сад з солов'ями.
А вірш у вигнанні – чужак, сиротина,
Булон, що розкрився на морозі без тям...

У 1989 році Шакір Селім повертається до Криму і працює заступником редактора нової газети «Достлукъ». А з 1997 року він очолює редакцію літературного журналу «Йылдыз» («Зірка»).

У 1992 році кримськотатарські письменники створили Раду кримськотатарської літератури. Головою Ради було обрано Шакіра Селіма. «Якщо у людини є мета, – казав поет, – і якщо заради досягнення своєї мети він бореться до кінця, лише таким чином він може залишити слід у житті».

На вечорі пам'яті Шакіра Селіма, організованому «Кримською родиною» за підтримки фонду «Відро-

дження», були присутні кримськотатарські політики, письменники, педагоги, артисти, журналісти. Ведучими заходу були Бекір Аблаєв і Саніє Емірамаєва. Присутні подивилися документальну стрічку про життя і творчість поета.

Діти в національних кримськотатарських костюмах читали вірші поета своєю рідною та українською мовами. Українською слово Шакіра Селіма залунали завдяки перекладам Миколи Мірошніченка та Данила Кононенка.

Незабутній Данило Кононенко згадував: «Шакір Селім – одним із перших влився в лави нашої Кримської української письменницької організації, головою якої на той час був я. Він став моїм першим заступником, очолюючи й раду з кримськотатарської літератури. Нам разом доводилося бувати на письменницьких з'їздах, пленумах. У складі письменницької делегації від України разом із Шакіром ми їздили в Москву на всесоюзний з'їзд, під час якого було заявлено про вихід Спілки письменників України зі складу СП СРСР. Він любив Україну, її народ, її літературу, і завжди одним з перших ставав у лави її захисників від зазіхань недругів. Коли виник задум видати книгу творів нашого Тараса Шевченка кримськотатарською мовою, він щиро і миттєво відгукнувся, переклавши поему «Катерина». А потім так само щиро зізнався, як щеміло його серце за поганьблену долю української дівчини. «У мене аж сльози бриніли на очах, коли я працював над перекладом», – казав мій друг».

Прокладаючи місток між культурами, літературні перекладачі роблять велику справу, і неопцієним є внесок тих, хто налагоджує такий чином культурний діалог між українцями та кримськими татарами,

адже через трагічні події в житті обох народів цей процес штучно гальмувався у минулому столітті. І Шакір Селім є сином не лише свого кримськотатарського народу, а й українського.

Перші вірші поета в пресі з'явилися в 1963 році. Потім вони регулярно друкувалися на сторінках газети «Ленин байрагы», а згодом і в журналі «Йылдыз». Шакір Селім переклав кримськотатарською мовою поеми Пушкіна, вірші Лермонтова, «Кримські сонети» Адама Міцкевича. За його перекладами «В ніч місячного затемнення» М. Каріма, «Одруження» М. Гоголя, «Макбет» В. Шекспіра Кримськотатарський академічний театр поставив спектаклі.

Під час вечора пам'яті зі словами вдячності і теплими спогадами виступали Мустафа Джемільєв, голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, ініціатор заходу Аніфе Куртсеїтова (організація «Кримська родина»).

Видатний режисер і актор Ахтем Сеїтаблаєв розповів, як грав на сцені Кримськотатарського драматичного театру роль Макдуфа у виставі «Макбет» за п'єсою Шекспіра, перекладеною Шакіром Селімом кримськотатарською мовою.

Мустафі Джемільєву найбільше запам'яталися життєлюбство та почуття гумору Шакіра Селіма.

З Криму до зібрання звернулася дочка Шакіра Селіма Леніяра: «Впевнена – поети не вмирають. Вони живуть у своїх творах».

У виступі Рефата Чубарова йшлося про те, що народ існує, доки живі його мова, віра, традиції, його коріння. Справедливі слова, і для українців Криму вони також актуальні сьогодні, як ніколи. І, як ніколи, важливе порозуміння між нами задля рідного Криму, задля майбутнього України.

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

СТОРИНКИ ІСТОРІЇ КРИМУ ГРУЗИНСЬКИМ ПИСЬМОМ

Коли саме грузини з'явилися у Криму – достеменно невідомо. Фахівці стверджують, що історія кримських грузинів майже не досліджена ані фрагментарно, ані комплексно, і зазначають, що літописні та археологічні дані свідчать про встановлення взаємин між Кримом і Грузією ще з античних часів. У XVIII ст. грузини, що тікали з кримського полону, долучалися до лав козаків Запорозької Січі. Крім того, за даними істориків, грузини були серед християнської частини населення Криму, депортованої у 1778-1780 рр. до Північного Приазов'я: з півострова тоді було виселено понад дві сотні грузинів...

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета
Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідоцтво про реєстрацію КВ №12042-913ПР від 30.11.2006 р.

Засновники
Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець
Національне
газетно-журнальне
видавництво

Генеральний директор
Андрій ШЕКУН

Головний редактор
Віктор Мерзвинський

Дизайн та верстка
Марк Канарський,
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від А до Я»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не завжди поділяє
думки авторів публікацій,
відповідальність за достовірність
фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються
і не повертаються.
Редакція залишає за собою
право скорочувати публікації
і виправляти мову.
Зміст газети поширюється
на умовах ліцензії СС ВУ 3.0,
якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету
Передплатна ціна на 2017 р.:
1 місяць – 12,44 грн.;
півріччя – 74,64 грн.

У передплатній ціні враховано
вартість доставки до вашої
поштової скриньки і вартість
оформлення абонемента.

Передплатний індекс
90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

17

940020
820157
4